“INNOVATSION IQTISODIYOT VA MENEJMENT: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR” xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLAR TO‘PLAMI

10.04.2026

Elektron savdo xizmatlarini boshqarishda platformalarning funksional imkoniyatlarini kengaytirish, real vaqt ma’lumotlari asosida qaror qabul qilish tizimini rivojlantirish va avtomatlashtirilgan mijoz xizmatlarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, logistika va omborlash jarayonlarini yagona raqamli boshqaruv tizimiga integratsiyalash, mijoz talabini tahlil qilishga asoslangan individual servislarni kuchaytirish hamda elektron savdo subyektlari uchun innovatsion boshqaruv bo‘yicha amaliy o‘quv dasturlarini kengaytirish zarur. Mazkur yondashuv elektron savdo xizmatlarining samaradorligi va bozor barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020 yildagi “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-6079-son Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023 yildagi “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-158-son Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Elektron tijorat to‘g‘risida”gi O‘RQ-792-son Qonuni, 29.09.2022.
4. Chaffey D. *Digital Business and E-Commerce Management.* Pearson, 2022.
5. Laudon K.C., Traver C.G. *E-commerce: Business, Technology, Society.* Pearson, 2023.
6. Turban E., Outland J., Lee J., Liang T.-P. *Electronic Commerce: A Managerial and Social Networks Perspective.* Springer, 2021.

Shavqiyev Erkin - SamISI “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi professori
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich - SamISI “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi katta o‘qituvchisi **e-mail:** Farkhod1808@gmail.com

HUDUDIY IQTISODIYOTDA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIY-IQTISODIY AHAMIYATI

Annotatsiya. *Mazkur tezisda hududiy iqtisodiyotda elektron savdo xizmatlarini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati tahlil qilinadi. Elektron savdo xizmatlarining hududiy bozorlar faolligi, bandlik, tadbirkorlik, iste’mol bozori, xizmatlar hajmi va raqamli integratsiyaga ta’siri yoritiladi. Tadqiqot yakunida elektron savdo xizmatlarini hududiy rivojlanish vositasi sifatida kuchaytirishga qaratilgan xulosalar hamda amaliy takliflar ishlab chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *elektron savdo, hududiy iqtisodiyot, xizmatlar bozori, bandlik, tadbirkorlik, raqamli integratsiya, iste’mol bozori, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish.*

Аннотация. *В данной тезисной работе анализируется социально-экономическое значение развития услуг электронной торговли в региональной экономике. Освещается влияние услуг электронной торговли на активность региональных рынков, занятость, предпринимательство, потребительский рынок, объем услуг и цифровую интеграцию. По итогам исследования сформулированы выводы и практические предложения, направленные на усиление роли электронной торговли как инструмента*

регионального развития.

Ключевые слова: *электронная торговля, региональная экономика, рынок услуг, занятость, предпринимательство, цифровая интеграция, потребительский рынок, социально-экономическое развитие.*

Abstract. *This thesis analyzes the socio-economic importance of developing e-commerce services in the regional economy. It examines the impact of e-commerce services on regional market activity, employment, entrepreneurship, the consumer market, service volume, and digital integration. The study concludes with findings and practical recommendations aimed at strengthening the role of e-commerce as a tool of regional development.*

Keywords: *e-commerce, regional economy, service market, employment, entrepreneurship, digital integration, consumer market, socio-economic development.*

Hududiy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi zamonaviy sharoitda nafaqat ishlab chiqarish salohiyati yoki an’anaviy savdo hajmi bilan, balki raqamli xizmatlarning qanchalik chuqur singib borayotgani bilan ham belgilanmoqda. Shu nuqtai nazardan, elektron savdo xizmatlari hududiy iqtisodiyotning yangi tarkibiy unsuriga aylanib, bozor subyektlari o‘rtasidagi iqtisodiy aloqalarni kengaytiruvchi, savdo xarajatlarini kamaytiruvchi va xizmatlar bozorining hududiy qamrovini oshiruvchi muhim vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. Elektron savdo hududning ichki resurslarini faollashtirish bilan birga, uni kengroq milliy va raqamli bozorga integratsiyalash imkonini beradi.

Elektron savdo xizmatlarining hududiy iqtisodiyotdagi ahamiyati, avvalo, bozorlar ochiqligini kuchaytirishi bilan izohlanadi. An’anaviy savdo ko‘proq joy va vaqt bilan chegaralangan bo‘lsa, elektron savdo mahsulot va xizmatlarni hududiy chegaralardan tashqariga olib chiqadi. Natijada mahalliy tadbirkorlik subyektlari faqat o‘z hududidagi talab bilan cheklanib qolmaydi, balki boshqa viloyatlar va hatto kengroq bozorlar bilan bevosita aloqaga kirishadi. Bu esa hududiy iqtisodiyotda savdo hajmini kengaytirish, mahsulot realizatsiyasi imkoniyatlarini oshirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilar faoliyatini rag‘batlantirishga xizmat qiladi.

Mazkur xizmatlarning ijtimoiy ahamiyati bandlik va o‘zini o‘zi band qilish imkoniyatlarining kengayishida ham yaqqol namoyon bo‘ladi. Elektron savdo faqat yirik korxonalar uchun emas, balki kichik biznes, oilaviy tadbirkorlik, uy sharoitida faoliyat yurituvchi ishlab chiqaruvchilar va xizmat ko‘rsatuvchi subyektlar uchun ham yangi iqtisodiy maydon yaratadi. Onlayn savdo, buyurtmani qabul qilish, yetkazib berish, raqamli reklama va mijozlar bilan ishlash kabi faoliyat yo‘nalishlari yangi ish o‘rinlarini shakllantiradi. Shu sababli elektron savdo xizmatlari hududiy mehnat bozorida moslashuvchan bandlik mexanizmlarini kuchaytiruvchi omil hisoblanadi.

Elektron savdo xizmatlari hududiy tadbirkorlik muhitiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Mahalliy korxonalar va yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun savdo nuqtasi ochish, katta xarajatli infratuzilma yaratish yoki keng marketing tarmon’ini shakllantirish har doim ham oson emas. Elektron platformalar esa bozorda ishtirok etish xarajatlarini nisbatan kamaytiradi va kichik biznes subyektlariga raqobat

maydoniga chiqish imkonini beradi. Ayniqsa, hunarmandchilik, qishloq xo‘jaligi mahsulotlari, maishiy xizmatlar va mahalliy brendlar uchun elektron savdo hududiy iqtisodiy faollikni oshiruvchi qulay mexanizm vazifasini bajaradi.

Hududiy iqtisodiyot uchun elektron savdo xizmatlarining yana bir muhim jihati iste’mol bozori samaradorligini oshirish bilan bog‘liq. Elektron savdo orqali xaridor mahsulot va xizmatlar haqida kengroq axborotga ega bo‘ladi, narxlarni solishtiradi, tanlov imkoniyatini kengaytiradi va vaqt hamda transport xarajatlarini tejaydi. Bu holat aholi farovonligiga bevosita ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, savdo xizmatlarida raqobatning kuchayishi mahsulot sifati va xizmat darajasini oshirishga undaydi. Demak, elektron savdo hududiy iste’mol bozorining sifatiy takomillashuviga ham xizmat qiladi.

Elektron savdo xizmatlari raqamli integratsiyaning hududiy ko‘rinishini kuchaytiradi. Hududda internet tarmon’i, mobil aloqa, elektron to‘lovlar va logistika xizmatlari elektron savdo ehtiyojlari asosida kengaya boshlaydi. Bu esa raqamli infratuzilmaning rivojlanishiga turtki beradi. Raqamli infratuzilma rivojlangani sari boshqa iqtisodiy sohalar ham undan foyda ko‘radi. Natijada elektron savdo xizmatlari faqat savdo sektorini emas, balki umumiy hududiy iqtisodiy muhitni modernizatsiya qilishga xizmat qiladi. Shu ma’noda, elektron savdo xizmatlari hududiy iqtisodiyotni raqamli transformatsiya jarayoniga olib kiruvchi muhim omillardan biridir.

Biroq elektron savdo xizmatlarining hududiy ahamiyati barcha hududlarda bir xil darajada namoyon bo‘lavermaydi. Internet sifati, logistika tarmoqlarining rivojlanganlik darajasi, aholining raqamli ko‘nikmalari va tadbirkorlarning elektron platformalarda ishlash tajribasi yetarli bo‘lmagan hududlarda ushbu jarayon sustroq kechishi mumkin. Shu sababli hududiy iqtisodiyotda elektron savdo xizmatlarini rivojlantirish masalasi faqat texnologik masala emas, balki ijtimoiy-iqtisodiy tenglik, hududlararo tafovutlarni qisqartirish va bozor imkoniyatlarini muvozanatlash vazifasi bilan ham bog‘liqdir.

Hududiy iqtisodiyotda elektron savdo xizmatlarini rivojlantirish savdo hajmini kengaytirish, mahalliy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, bandlikni oshirish, iste’mol bozorini takomillashtirish va hududni raqamli iqtisodiyotga integratsiyalash nuqtai nazaridan katta ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega. Elektron savdo hududiy bozorlarni ochiqlashtiradi, mahalliy mahsulotlarning realizatsiya imkoniyatini oshiradi va iqtisodiy faollikni yangi shaklda rag‘batlantiradi. Shu bilan birga, ushbu xizmatlarning samarali rivojlanishi hududdagi raqamli infratuzilma, logistika tizimi va inson kapitali darajasiga bevosita bog‘liq.

Hududiy iqtisodiyotda elektron savdo xizmatlarining rolini kuchaytirish uchun raqamli infratuzilmani hududlar kesimida izchil kengaytirish, kichik biznes va oilaviy tadbirkorlik subyektlarini elektron savdo platformalariga jalb etish, logistika va yetkazib berish xizmatlarini takomillashtirish, aholining raqamli savodxonligini oshirish hamda mahalliy mahsulotlarni onlayn bozorga olib chiqishga qaratilgan amaliy dasturlarni rivojlantirish zarur. Shu bilan birga, hududiy elektron savdo xizmatlari samaradorligini baholashga xizmat qiladigan ijtimoiy-iqtisodiy ko‘rsatkichlar tizimini shakllantirish ham maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020 yildagi “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-6079-son Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023 yildagi “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-158-son Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Elektron tijorat to‘g‘risida”gi O‘RQ-792-son Qonuni, 29.09.2022.
4. Chaffey D. *Digital Business and E-Commerce Management.* Pearson, 2022.
5. Laudon K.C., Traver C.G. *E-commerce: Business, Technology, Society.* Pearson, 2023.
6. Turban E., Outland J., Lee J., Liang T.-P. *Electronic Commerce: A Managerial and Social Networks Perspective.* Springer, 2021.

Shavqiyev Erkin - SamISI “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi professori
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich - SamISI “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi katta o‘qituvchisi **e-mail:** Farkhod1808@gmail.com

ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INFRATUZILMANING TA’SIRI

Annotatsiya. *Mazkur tezisda elektron savdo xizmatlarini rivojlantirishda raqamli infratuzilmaning o‘rni va ta’siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Raqamli infratuzilma tarkibiga internet tarmoqlari, mobil aloqa, ma’lumotlar uzatish tezligi, elektron to‘lov tizimlari, platforma servislarining texnik barqarorligi hamda axborot xavfsizligi kabi omillar kiritilib, ularning elektron savdo samaradorligiga ta’siri yoritiladi. Tadqiqot yakunida mavzu yuzasidan umumlashtirilgan xulosalar hamda amaliy takliflar ishlab chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *elektron savdo, raqamli infratuzilma, internet tarmon’i, elektron to‘lov, logistika, platforma iqtisodiyoti, axborot xavfsizligi, xizmatlar bozori.*

Аннотация. *В данной тезисной работе научно анализируется роль и влияние цифровой инфраструктуры на развитие услуг электронной торговли. В состав цифровой инфраструктуры включены интернет-сети, мобильная связь, скорость передачи данных, системы электронных платежей, техническая устойчивость платформенных сервисов и информационная безопасность, а также раскрыто их воздействие на эффективность электронной торговли. По итогам исследования сформулированы обобщенные выводы и практические предложения.*

Ключевые слова: *электронная торговля, цифровая инфраструктура, интернет-сеть, электронный платеж, логистика, платформенная экономика, информационная безопасность, рынок услуг.*

Abstract. *This thesis scientifically analyzes the role and impact of digital infrastructure in the development of e-commerce services. Digital infrastructure is considered through internet networks, mobile communication, data transmission*

Shavqiyev Erkin Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINI INNOVATSION ASOSDA BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	682
Shavqiyev Erkin Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	HUDUDIY IQTISODIYOTDA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIY-IQTISODIY AHAMIYATI	685
Shavqiyev Erkin Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INFRATUZILMANING TA'SIRI	688
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	ELEKTRON SAVDO XIZMATLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	692
Xayitboyeva Durdona Ollayor qizi Abduvoxidova Gulshan Akmalovna	CREAM STRATEGIYASIDAN SAMARALI FOYDALANISH	694
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	SAMARQAND VILOYATIDA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARI RIVOJLANISHINING ZAMONAVIY HOLATI VA TENDENSIYALARI	702
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	O'ZBEKISTONDA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI	706
Adxamjonov Shoxbozbek Bobirjon o'g'li	MOLIYAVIY XIZMATLAR SOHASINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING O'RNI VA ISTIQBOLLARI	709
Akmal Qudratovich Eshonqulov	KORXONALARDA NAQD PUL HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	711
Dilafruz Mardonova	O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	720
Djalilov Rahmonkul Hamidovich	RESPUBLIKAMIZDA ALKOGOL MAHSULOTLARINI HISOBGA OLISHDA AKSIZ SOLIG'I MASALALARI	724
Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH	728